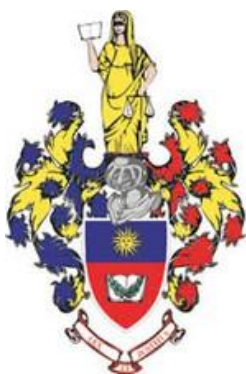

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ ЗАХІДНИЙ
РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛИТВА)**

ЗБІРНИК ТЕЗ

**Міжнародної науково-практичної конференції
Двадцять четверті осінні юридичні читання
«Захист прав людини в Україні в умовах
воєнного стану та у післявоєнний період»,
*присвяченої 75-й річниці прийняття Європейської
конвенції з прав людини***

м. Хмельницький
23 жовтня 2025 року

УДК 341.231.14

А 43

А 43 Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції Двадцять четверті осінні юридичні читання «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану та у післявоєнний період» (м. Хмельницький, 23 жовтня 2025 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. 392с.

ISBN 978-617-7572-56-4

У збірнику представлені тези доповідей, які були подані на Міжнародну науково-практичну конференцію Двадцять четверті осінні юридичні читання «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану та у післявоєнний період», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 23 жовтня 2025 року. Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкий читацький загал. Організаційний комітет Міжнародної науково-практичної конференції Двадцять четверті осінні юридичні читання «Захист прав людини в Україні в умовах воєнного стану та у післявоєнний період» не завжди поділяє думку учасників конференції. Основний матеріал доповідей подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 341.231.14

© Колектив авторів, 2025 ©
Хмельницький університет
управління та права
імені Леоніда Юзькова, 2025

ISBN 978-617-7572-56-4

6. Зінкевич Ю.Є. Договори між спадкоємцями щодо розподілу спадщини: дис... доктора філософії: спец. 081 «Право». Одеса, 2022. 232 с.

7. Осіпов А. Поступово зникаючий завдаток. *Юридичний вісник України*. 2006. №16(564). URL: chrome-extension: // efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj / https: // library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/Zurnal/Ur_Visnuk_Ukr_1_52_2006/PDF/16.PDF

8. Постанова ВСУ Касаційного цивільного суду від 8.01. 2025 р. по справі № 466/4374/22 про зобов'язання до вчинення дій та за зустрічним позовом про визнання договору припиненим. URL: https: // zakononline.com.ua/court-decisions/show/124331358?fbclid=IwY2xjawMGXzFleHRuA2FlbQIxMABicmlkETF5ZXVPc2hDbmFRUJnZlJLAR6olfeujHd8LA6waFPJUMrzi94tb4oLLp2r4ekDN6rcIYqStaujpZG-LbYJvw_aem__B9ZvrbLS85b0yFR7xgLSw

Юдін Олександр Юрійович,

*аспірант Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова НАН України»*

ПОТЕНЦІЙНІ І РЕАЛЬНІ УЧАСНИКИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ У КРИПТОВАЛЮТІ

Відносно нещодавно (приблизно із початку 2010-х років) Україна стикнулася із новим явищем у фінансовій сфері – обігом криптовалюти або проведенням безготівкових операцій із криптовалютою. Тривалий час держава в особі Національного банку України (далі – НБУ) відмовлялася офіційно визнавати та врегульовувати такі операції і легітимізувати криптовалюту. Сьогодні криптовалюта отримала закріплення у кількох чинних нормативних актах України, зокрема у Кодексі України з процедур банкрутства [1], Податковому кодексі України [2] та деяких інших актах. І на сьогодні в Україні є прийнятий Верховною Радою, проте не підписаний Президентом, а тому допоки нечинний Закон України «Про віртуальні активи» [3]. У цих та інших нормативних актах криптовалюта знайшла місце і була легітимізована під різними назвами. Важливе значення має визначення кола потенційних і реальних суб'єктів, які можуть бути учасниками операцій із криптовалютою.

Науковці по-різному визначають склад учасників операцій із криптовалютою. До того ж слід буде визначитися із ролями таких учасників. Так, у статті 2017 року «Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України» Б.В. Дерев'янко основними серед таких учасників називає громадян і суб'єктів господарювання України [4]. Це є логічним. І ці учасники є безпосередніми бенефіціарами операцій із криптовалютою. Тобто вони від цього отримують певний зиск. У цій статті автор вказує, що для здійснення операцій із криптовалютою треба відкрити (zareestruvati) електронний гаманець, який відкривається на певному ресурсі, власниками якого є особи або суб'єкти господарювання, zareestruvani ne v Ukraїni (chasto v yakıys' ofshornıy zoni). Проте, вони відкрито надають свою адресу й інші реквізити [4, с. 35]. Тобто ще одним видом суб'єктів, яких можна віднести до окремої групи, є фірми-надавачі послуг із розміщення гаманця.

Член-кореспондент Національної академії наук України В.А. Устименко у роботі 2017 року основними (первинними) учасниками відносин із криптовалютою називає власників (фізичних та юридичних осіб), які можуть повністю контролювати свої цифрові активи [5, с. 61]. Також автор звертає увагу на те, що ще одним важливим учасником відносин із криптовалютою є НБУ, за рішенням якого криптовалюта не

підпадає під законодавче визначення електронних грошей, платіжних засобів, валютних цінностей, цінних паперів та ін. [5, с. 62] (зрозуміло що це станом на 2017 рік). НБУ як і інші потенційно можливі центральні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування можна вважати суб'єктами третьої групи, які є або стануть регуляторами на ринку відносин із криптовалютою. Вони можливо виступатимуть органами ліцензування, прийматимуть підзаконні нормативні акти, наприклад інструкції, якими буде визначено порядок здійснення операцій із криптовалютою та ін.

Також В.А. Устименко вказує на непоодинокі випадки кримінального переслідування власників криптовалют, або тих, хто безпосередньо використовує технологію «майнігу» [5, с. 62]; але при цьому зазначає, що через декілька тижнів за рішенням суду кримінальне переслідування власників «засобів майнінгу» було припинене [5, с. 63]. А отже, тут ми натрапляємо на ще одну групу учасників відносин, пов'язаних із обігом криптовалюти – правоохоронні органи та органи, які забезпечують безпеку держави: національна поліція, прокуратура, Служба безпеки України та ін. Вони формують іншу окрему групу і в межах своєї компетенції можуть перевіряти власників криптовалюти або суб'єктів чи осіб, які здійснюють операції із нею, зокрема її видобуток, генерування або «майнінг». Навіть якщо у діях громадян і суб'єктів господарювання (фізичних і юридичних осіб) відсутні склади злочинів чи правопорушень, ці органи повинні відстежувати чи не підуть криптоактиви на фінансування держав-терористів – російської федерації, республіки білорусь, ісламської республіки іран, корейської народно-демократичної республіки та ін. Також тут ми уперше у тезах доповіді зустрілися із терміном «майнінг». Його часто порівнюють із господарською діяльністю, якою він по суті і є [6]. Операція із «майнінгу» полягає у програмуванні достатньо складного та енерговитратного комп'ютерного обладнання на вирахування (генерацію, емісію) нових одиниць криптовалюти. Таким видом діяльності займається значна кількість українських індивідуальних програмістів та організацій, які не афішують свою діяльність [6, с. 168]. Тобто «майнерами» є індивідуальні програмісти або організації (ті самі, названі громадяни і суб'єкти господарювання або фізичні та юридичні особи), проте які не просто розраховуються за допомогою криптовалюти, а генерують її, тобто емітують або збільшують її кількість на ринку. І також у роботі В.А. Устименка було названо ще один вид суб'єктів – суди. Згідно із статтею 124 Конституції України «правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи» [7]. Суди у даному випадку виступають незалежними арбітрами, які ставитимуть крапку у спорах між усіма можливими учасниками відносин із криптовалютою.

Член-кореспондент Національної академії правових наук Т.О. Коломосьць серед учасників операцій із криптовалютою називає банкрута, боржників-фізичних осіб, боржників-юридичних осіб як власників криптовалюти, кредиторів, арбітражного керуючого, а також банки та інші фінансово-кредитні установи, небанківських надавачів платіжних послуг, емітентів електронних грошей в Україні та за кордоном [8, с. 657]. Тобто ще однією групою учасників безготівкових розрахунків у криптовалюті виступають різноманітні банки (швидше як виключення) і небанківські фінансово-кредитні установи, які емітують електронні гроші (криптовалюту). Але мабуть їх можна буде вважати учасниками таких відносин якщо вони дійсно є емітентами. Часто емітент є невідомим. Боржник, а потім і банкрут по суті є власником

криптовалюти, а отже названим на початку тез доповіді громадянином чи суб'єктом господарювання (фізичною чи юридичною особою). А кредитори можуть повністю формувати окрему групу учасників відносин із криптовалютою. Це буде можливе у тому випадку, коли боржник чи банкрут розраховуватиметься із ними за «класичні» борги коштами (нематеріальними активами) у криптовалюти.

І наостанок слід навести пункт 12 та пункт 8 частини першої статті 1 названого раніше допоки нечинного Закону України «Про віртуальні активи»:

«12) учасники ринку віртуальних активів – постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, а також будь-які особи, які здійснюють операції з віртуальними активами у своїх інтересах» [3]. Тобто тут учасники поділяються на постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, та їх споживачів. Останніми є усі можливі учасники безготівкових розрахунків у криптовалюти. А перші названі у пункті 8 частини першої статті 1 названого раніше допоки нечинного Закону України «Про віртуальні активи»:

«8) постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, – виключно суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять в інтересах третіх осіб один або декілька з таких видів діяльності:

- зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів;
- обмін віртуальних активів;
- переказ віртуальних активів;
- надання посередницьких послуг, пов'язаних з віртуальними активами» [3].

Очевидно, наведені нами групи (далеко не повний їх перелік) значно глибше, ніж це зроблено на законодавчому рівні, класифікують потенційних і реальних учасників безготівкових розрахунків у криптовалюти. Безумовно, роботу із такої класифікації має бути продовжено.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
 2. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
 3. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX [не набув чинності]. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. Ст. 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
 4. Деревянко Б.В. Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України. *Форум права*. 2017. № 3. С. 33–39. URL 1: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_8.pdf
 5. Устименко В.А., Полищук Н.Ю. Про стан правового забезпечення обігу криптовалют в Україні: погляд крізь призму зарубіжного досвіду. *Економіка та право*. 2018. № 1 (49). С. 60–65. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2018.01.060>
 6. Деревянко Б.В. Про порівняння господарської діяльності з видобутком криптовалют («майнінгом») та здійсненням операцій із нею. *Право України*. 2018. № 5. С. 164–175. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/921>
 7. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Деревянко Б.В., Коломоєць Т.О., Колпаков В.К. Криптовалюта як об'єкт процедур банкрутства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 655–658. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/158>

ДОПОМОГИ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ256

Мічурін Є.О. ОХОРОНА І ЗАХИСТ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТЛО В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ259

Пец М.М. ПСИХОЛОГ ЯК СУБ'ЄКТ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ
ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ261

Польова В.Є. ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ,
ВИЗНАЧЕНИХ У ДОГОВІРНОМУ ПОРЯДКУ (ДОГОВІРНИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ
МАЙНА ПОДРУЖЖЯ).....263

Спесівцев Д.С. МАЙНОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА БЕЗПІДСТАВНЕ ЗАСТОСУВАННЯ
СУДОВИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ (КОНТРЗАХИСТУ) СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ
ПРАВ: ВСТУП ДО ПРОБЛЕМИ.....265

Сціборовський А.О. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ СІМЕЙНОГО ПРАВА
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ВІДКЛАДЕНЕ БАТЬКІВСТВО/МАТЕРИШСТВО У
ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....267

Ткаченко О.В. ВІНДИКАЦІЙНИЙ ІМУНІТЕТ: ПРОТИРІЧЧЯ КОНЦЕПТУ В КАЗУСІ
ПРОДАЖУ РЕЧІ ДЕРЖАВНИМ ВИКОНАВЦЕМ НА ПІДСТАВІ ЧИННОГО РІШЕННЯ
СУДУ, ЯКЕ ЗГОДОМ БУЛО СКАСОВАНЕ.....269

Чорна Ж.Л. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАВДАТКОМ ПОПЕРЕДНЬОГО ДОГОВОРУ.....271

Юдін О.Ю. ПОТЕНЦІЙНІ І РЕАЛЬНІ УЧАСНИКИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ У
КРИПТОВАЛЮТІ.....273

СЕКЦІЯ 6

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ, ЗЕМЕЛЬНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Абдель Фатах А.С. ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА УЧАСТЬ У
ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ: ВИКОНАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ОРХУСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ В
УКРАЇНІ.....276

Боднарчук Д.І. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ

ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР.....	358
Романюк В.А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ВЕРХОВНИМ КОМІСАРОМ ООН З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	360
Солдатова К.В. РОЛЬ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ.....	362
Стеньгач Н.О. РОЛЬ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИХ АЛЬЯНСІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	364
Стрелюк Я.В., Лінський О.В. СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ПОСЯГАНЬ НА ПРАВА ОСОБИ З БОКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗОВАНИХ УГРУПУВАНЬ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ.....	365
Хоптинський А.Ю. ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ В НАЦІОНАЛЬНИХ ЮРИСДИКЦІЯХ.....	367
Burdelna S. INTERNATIONAL LEGAL PROTECTION OF CHILDREN AMID RUSSIAN AGGRESSION.....	369
Ivanova R. COOPERATION BETWEEN STATES AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS: LEGAL DIMENSIONS AND PRACTICAL MECHANISMS.....	371
Liubchych A. THE INTERSECTION OF HUMAN RIGHTS AND RESEARCH RIGHTS IN GLOBAL RESEARCH COLLABORATIONS.....	272
Stovpets V. COOPERATION BETWEEN THE EU AND THE COUNCIL OF EUROPE IN INTERNATIONAL MECHANISMS FOR HUMAN RIGHTS PROTECTION.....	274

Наукове видання

**ЗБІРНИК ТЕЗ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ**

«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ВИКЛИКИ

СЬОГОДЕННЯ»

Відповідальний редактор – Шевчук І. В.

Коректор – Подолянчук О.В.

Комп'ютерний набір – Цвігун Ю. С.

Підписано до друку 20.10.2025 р. Формат 60×84 1/16.

Наклад 50 прим. Зам. № 75.

Видано у Хмельницькому університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова.

29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, буд. 8.

Тел.: (382) 71-75-91, (382) 71-80-80. Ел. адреса: pauka@univer.km.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та
радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК
№ 6982 від 19.11.19 р.